Galéria Jána Koniarka

12.12. 2025 - 28.02.2026

Park kultúry a povzdychu

Kurátorstvo: Zuzana Jakalová, Eliška Mazalanová

Účastníctvo podujatí: Celestína Minichová, Katarína Kucbelová, Martin Kosorin, Paula Malinowska, Marina Abramovic po sebe neupratuje, Omar Mirza, Jakub Molnár, Jelisaveta Rapaić, Ivana Rumanová, Martin Toldy, Martin Zaiček, Lucia Žatkuliaková, ďalšie členky a členovia Kultúrnych odborov a pozvané hosťovstvo

Aby sme sa ako pracujúci*e v kultúre uživili, sme nútení*é kombinovať viacero paralelne prebiehajúcich prác na rozličné typy zmlúv, pracovať v rámci rôznych expertíz zároveň, byť produktívny*e, efektívni*e a pohotoví*é v denných aj v nočných hodinách, v ktorýkoľvek deň v týždni. Očakáva sa, že budeme podnikateľmi*kami so sebou samými, kontinuálne budovať a predávať vlastnú značku či značku svojich projektov v konkurenčnom prostredí voľného trhu. Že sme putovnými entitami, kreatívnymi pracovnými silami, aktívne a slobodne sa presúvajúcimi naprieč časom a priestorom v ústrety pracovným a spoločenským príležitostiam. Tie nám majú poťažmo priniesť sociálny, kultúrny a ekonomický kapitál, ktorý môžeme neskôr - ak sme dosť agilní*é, šikovní*é a pracovití*é a najmä talentovaní*é a kreatívni*e - zúročovať a rozmnožovať. K úspechu však spravidla nevedie len pracovitosť a talent, ale aj schopnosť kapitalizovať prácu druhých - neviditeľnú a nedocenenú prácu takzvanej temnej hmoty kultúrneho pracovníctva.
Takýto meritokratický prístup, ktorý vyzdvihuje individuálnu usilovnosť a talent, však zámerne prehliada sociálne a ekonomické súvislosti, a tiež našu vzájomnú previazanosť Kto si môže bez dostatočného sociálneho a finančného zázemia dovoliť vykonávať neplatené alebo len slabo platené práce v kultúre? A na druhej strane, čo všetko je v kultúre považované za prácu a ktorým aktivitám sme ochotní*é prisudzovať symbolický, a ktorým finančný kapitál? Čo je v umení považované za úspech a kto naň dosiahne?
Odtrhnutosť abstraktnej predstavy pilného kultúrneho pracovníctva usilovne zachytávajúceho pracovné príležitosti nezodpovedá realite podmienok, v ktorých žijeme. Špekulácie na trhu s nehnuteľnosťami vedúce k nedostupnému bývaniu, zdražovanie cien základných tovarov a služieb bez stabilnej valorizácie miezd a honorárov, drtivé konsolidačné vládne opatrenia, devastačné kultúrne politiky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky či zásahy voči Fondu na podporu umenia ovplyvňujú už tak krehký ekosystém práce v rozšírenom kultúrnom poli.

Budovanie solidárnych štruktúr a kolektívne organizovanie sa znie v takto nastavených podmienkach neskorého kapitalizmu ako utópia - najmä v prípade foriem individualizovanej a atomizovanej práce. I keď tento typ práce pre umenie a kultúru nie sú žiadne nóvum, je nutné si klásť otázku - sme sami sebe vlastnými otrokmi i otrokármi zároveň? Aby sme hackli systém, chce to veľkú dávku kolektívnej imaginácie, kreativity a možno i naivity. A taktiež maxximum energie!
Rozčarovanie z pracovných a životných podmienok však pomenúvalo aj mnoho generácií pred nami. Inšpiráciou nám pri tvorbe Parku kultúry a povzdychu preto boli okrem iného robotnícke kluby alebo robotnícky domy. Takéto kluby začali vznikať v priebehu 19. storočia, pôvodne tiež svojpomocne, ako súčasť kolektívneho organizovania sa a politickej emancipácie robotníckej triedy. Šlo o súčasť širšieho trendu spolkových, kultúrnych či vzdelávacích iniciatív, súvisiaceho s triednou, etnickou či náboženskou emancipáciou. Boli priestorom a zároveň nástrojom pre vzdelávanie, oddych, kultúrnu a politickú osvetu pracujúcich.
Park kultúry a povzdychu v Galérii Jána Koniarka je pokusom o kolektívne vytvorenie takéhoto priestoru/nástroja pre súčasných hektických a notoricky unavených pracujúcich*e v kultúre i za jej hranicami. Jeho súčasť tvoria pravidelné podujatia – performancie, diskusie, podporné skupiny, workshopy - pripravené na základe otvorenej výzvy členmi*kami Kultúrnych odborov, zdola kolektívne organizovanej odborovej organizácie zastrešujúcej kultúrne pracovníctvo naprieč Slovenskom. Jadrom priestorového riešenia je premenlivá štruktúra z plastových prepraviek plná energetických nápojov, ktorých popíjaním sami sa udržujeme v stave neustálej produktivity, bojujeme s únavou a popierame vlastné limity a potreby. Čo keby sme však preklopili tento prístup a našu únavu prekonávali na to, aby sme sa vzájomne podporili, učili, starali sa o seba, trávili spolu čas, alebo sa nabudili k spolupráci na zlepšovaní svojich (nielen pracovných) podmienok?